

VID norādes par būtiskām kļūdām transfertcenu dokumentācijā 3/40/21

PwC transfertcenu nodaļas projektu vadītāja
Līga Dobre-Jakubone

PwC transfertcenu nodaļas vecākā projektu vadītāja
Zane Smutova

Saskaņā ar transfertcenu ("TC") regulējuma prasībām, kas definētas [likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.² pantā](#) un spēkā no 2018. gada 1. janvāra, uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājam ("NM") ir pienākums pamatot saistīto personu darījumā ("kontrolētais darījums") noteiktās TC atbilstību tirgus cenai (vērtībai) globālā un vietējā vai tikai vietējā TC dokumentācijā. Lai gan publiska informācija par trīs gadu laikā VID veiktajiem uzrēķiniem par TC dokumentācijas/ kontrolēto darījumu analīzes trūkumu vai neatbilstību nav pieejama, tomēr zināms, ka tiek veikta to izvērtēšana, galvenokārt "Konsultē vispirms!" principa ietvaros, par ko esam rakstījuši jau [iepriekš](#). Šajā rakstā – par bieži pieļautām būtiskām kļūdām TC dokumentācijā, uz kurām norādi sniedza VID atbildīgā persona, piedaloties LTRK organizētajā seminārā šā gada maijā.

Nav finanšu datu segmentācijas

Viena no VID norādītām būtiskām kļūdām – trūkst informācijas un tabulu, kas atspoguļo TC noteikšanas metodes piemērošanā izmantoto finanšu datu saistību ar finanšu pārskatiem. Tātad NM iesniegtajā TC dokumentācijā trūkst NM finanšu datu segmentācijas, kas atspoguļo kontrolētā darījuma rentabilitāti. Tā vietā NM vērtē savu kopējo rentabilitāti, kas ir kļūda, jo TC dokumentācijā jāpamato tikai un vienīgi saistīto personu darījumu rentabilitāte.

Lai saprastu, kāpēc finanšu dati jāsegmentē, lūdzam aplūkot teorētisku piemēru:

Peļņas vai zaudējumu aprēķina postenis	Kopā, EUR	Preču pārdošana	
		Saistītai personai	Nesaistītiem klientiem
Neto apgrozījums	100	20	80
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	70	17	53
Bruto peļņa	30	3	27
Pārdošanas izmaksas, t.sk.:	15	3	12
Administrācijas izmaksas	5	1	4
Pamatdarbības peļņa	10	-1	11
Pamatdarbības izmaksas	90	21	69
Pamatdarbības izmaksu uzcenojums	11,11%	-4,76	1,45
		Nesegmentētu finanšu datu rezultāts	Segmentētu finanšu datu rezultāts

No piemēra skaidri redzams, ka nesegmentētie dati nesniedz patiesu informāciju par kontrolētā darījuma rentabilitāti. Šādas informācijas sniegšanas pienākumu paredz [MK noteikumu Nr. 802 punkts 3.3.2.](#)

Nav testējamās puses,¹ ja tā ir ārvalsts persona, finanšu pārskatu

Kā vēl vienu būtisku kļūdu VID uzsvēris, ka TC dokumentācijā nav norādīta informācija par testējamās puses, ja tas ir saistīts ārvalsts uzņēmums, finanšu datiem.

Piemēram, NM no saistītā ārvalsts uzņēmuma iegādājies preces, kuru cena noteikta, pašizmaksai pieskaitot uzcelojumu. Kā testējamā puse ir izvēlēts saistītais ārvalsts uzņēmums, jo tam ir pieejami finanšu dati par preču pašizmaksu. Taču TC dokumentācijas sagatavošanas brīdī NM nav pieejami testējamās puses finanšu dati, kas pierāda piemēroto uzcelojumu.

No piemēra secināms, ka NM nespēj pierādīt kontrolētajā darījumā faktiski piemēroto TC, līdz ar to nav pamatojis tās atbilstību tirgus vērtībai.

Nederēs viss ārvalsts saistītā uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķins, jo finanšu datiem jābūt segmentētiem, lai atspoguļotu kontrolētā darījuma rentabilitāti (uzcelojumu).

Nav izpildīts pakalpojuma saņēmēja “labuma gūšanas tests”

“Labuma gūšanas tests” ir jautājumu kopa, uz kuriem atbildot ar konkrētiem faktiem un dokumentiem, tiek pierādīts, ka iekšgrupas pakalpojums ir tiešām saņemts, bijis noderīgs un devis pakalpojuma saņēmējam ekonomisku un komerciālu labumu. Šī informācija apraksta veidā ar pievienotiem pierādījumiem jāiekļauj TC dokumentācijā. Jānorāda, ka attiecībā uz iekšgrupas pakalpojumiem pirmais, kas tiek vērtēts, ir nevis TC atbilstība, bet gan pakalpojuma esība.

Līdz ar to kā vēl vienu būtisku kļūdu VID ir norādījis “labuma gūšanas testa” trūkumu.

Piemēram, NM no grupas uzņēmumiem saņem ar personāla vadību, grāmatvedības atbalstu vai juridisko atbalstu saistītus pakalpojumus, vadības un konsultatīvos pakalpojumus, u.c. Lai pamatotu šo pakalpojumu esību un no tiem gūto labumu, NM rīcībā ir tikai rakstisks līgums un periodiski izrakstīti rēķini no grupas uzņēmumiem. NM rīcībā nav citas informācijas, kas pamatotu ekonomisko un komerciālo labumu no šiem pakalpojumiem.

Tādā gadījumā pakalpojumu var uzskatīt par “papīra” darījumu. Kā esam saskārušies praksē un novērojuši, pētot tiesu praksi, VID šādā situācijā izmaksas par “papīra” pakalpojumiem var uzskatīt par nesaistītām ar NM saimniecisko darbību un palielināt ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo bāzi.

Nav informācijas par kapacitāti galvenajās pakalpojumu sniegšanas vietās

Kā vēl vienu būtisku kļūdu VID ir minējis informācijas trūkumu par pakalpojuma sniedzēja kapacitāti.

Šis risks ir saistīts ar to, ka pakalpojuma sniedzējam faktiski nav kapacitātes (cilvēkresursi ar atbilstošām zināšanām, dažādi materiālie aktīvi), lai nodrošinātu iekšgrupas pakalpojumu. Tādējādi, lai gan TC dokumentācijā NM ir aprakstījis pakalpojuma saņemšanas faktu un sagatavojis “labuma gūšanas testu,” VID rīcībā ir informācija, ka sniegtais pamatojums neatbilst patiesībai, jo pakalpojuma sniedzējs faktiski ir “čaulas” uzņēmums. Šādā situācijā VID var apstrīdēt izmaksas par “čaulas” uzņēmuma pakalpojumu un palielināt ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo bāzi.

Jānorāda, ka ES nodokļu administrācijas aktīvi sadarbojas, tādējādi VID var lūgt dalībvalstu kompetentajām iestādēm un to trešo valstu kompetentajām iestādēm, ar kurām noslēgti starptautiskie līgumi, pārbaudīt, kas tad faktiski sniedz pakalpojumu Latvijas NM. Turklāt jau no 2017. gada Latvijā un citās pasaules valstīs ir ieviests “Starptautiskas uzņēmumu grupas pārskats par katru valsti,” kura mērķis ir uzlabot starptautisko uzņēmumu grupu caurredzamību, nodrošinot dažādu valstu nodokļu administrācijas ar informāciju par grupas darbību. Šī pārskata automātiska apmaiņa tiek veikta starp nodokļu administrācijām, kuru rezidences valstīs darbojas konkrētā uzņēmumu grupa. Līdz ar to VID ir plašas

iespējas noskaidrot informāciju par Latvijas NM saistītās personas saimniecisko darbību.

Jebkura no aprakstītajām kļūdām var būt “sarkanais karodziņš,” lai VID uzsāktu padziļinātu TC izvērtēšanu. Aicinām pievērst uzmanību šīm VID jau norādītajām kļūdām, kā arī neaizmirst ievērot TC dokumentācijas sagatavošanas un iesniegšanas termiņus un tajā norādāmās informācijas prasības.

¹Testējamā puse – uzņēmums, kura finanšu rādītājus analizē, lai pārbaudītu, vai kontrolētais darījums atbilst tirgus vērtībai.